

*Алла Кісь,
аспірантка,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-3020-3445*

РОЛЬ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

pnpu21@gmail.com

Українське декоративно-ужиткове мистецтво впродовж останніх десятиліть активно відроджувалося та впроваджувалося вивчення кращих його надбань у навчальному процесі шкіл, позашкільних закладів освіти, ВНЗ різних рівнів акредитації.

Серед багатьох видів декоративно-ужиткового мистецтва (вишивання, писанкарство, різьбярство, гончарство, гутництво та ін.) значне місце посідають вишивка і килимарство. Багата давніми традиціями вишивкарства та килимового промислу Решетилівщина [1; 2]. І саме там у Решетилівському художньому професійному ліцей старшокласників навчають цим давнім видам українського декоративно-ужиткового мистецтва.

Проблемі введення національного компоненту в систему освіти та підвищення ефективності навчально-виховного процесу присвячено дисертаційні дослідження Г. Кловак, Ю. Коломійця, О. Красовської, Т.Мацейків, Г. Майбороди, О. Малецької, В. Мусієнка, І. Охріменка, С. Павх, Л. Паламарчук, В. Чернобая та ін.

Метою статті є аналіз ролі декоративно-ужиткового мистецтва у формування особистості.

Найповніше визначення і характеристику декоративно-ужиткового мистецтва дає К. Духанін: «Декоративно-ужиткове мистецтво – це виготовлені й художньо оздоблені кустарним чи промисловим способом побутові речі, що мають не тільки практичне, але й естетичне значення. Поверхня цих речей

оформлена таким чином, що декорування не вступає у протиріччя з утилітарною формою, а знаходиться у тісному зв'язку з нею, складаючи одне ціле. До таких речей належить художньо оздоблений посуд і одяг, меблі, декоративні тканини, килими, вишивка мереживо і т.д.» [3, с.231].

Отже, декоративно-ужитковим мистецтвом називається мистецтво виготовлення речей, які б виконували одразу декілька функцій:

- 1) декоративну – прикрашення людини, її житла, всього її життя;
- 2) практичну, вжиткову – утримання тепла в людському організмі (одяг), утримання тепла в оселі (килимові вироби), готування та споживання їжі (посуд) тощо.

Обов'язкові вимоги декоративно-ужиткового мистецтва пов'язані із доцільністю форми предмета та відсутністю протиріччя між його декоративною і ужитковою функціями. Витвори декоративно-ужиткового мистецтва несуть на собі риси національних традицій. Їх втілюють форма предмету, матеріал й техніка його обробки, художні сюжети і орнаментальні мотиви декорування.

Багатьма дослідниками доводиться, що найбільшого впливу на формування людської особистості, яке найінтенсивніше відбувається в дитячому віці, справляє саме мистецтво як прояв національної культури. Це пов'язано з тими функціями, котрі мистецтво виконує як елемент суспільної й індивідуальної свідомості. Розглянемо деякі з них.

Так, А.Блахут головною для мистецтва вважає функцію самореалізації особистості, причому цей процес пов'язується в першу чергу з трудовою діяльністю [4].

М. Скурту, крім функції самореалізації, підкреслює важливе значення мистецтва для соціалізації (за виразом автора – “олюднення особистості”), а також для формування у людини повноцінного світосприймання, цілісних картин світу. Картина світу, як універсальне відчуття дійсності, включає в себе наукову й художню складові, причому художня є історично першою, а значить і доступнішою для людини [5].

А Канцедикас, поряд з функціями творчої самореалізації особистості і пізнавальною, робить акцент на об'єднуючому, тобто колективізуючому впливі мистецтва та його комунікативних можливостях. Під комунікацією ним розуміється інформаційно-ємнісний зв'язок між нинішніми і попередніми та прийдешніми поколіннями [6].

О. Мигунов наголошує на функціях самореалізації, соціалізації особистості, комунікації й ретрансляції. Під ретрансляцією розуміється процес перенесення духовних цінностей та ідей суспільної свідомості в індивідуальну свідомість [7].

Таким чином, мистецтво має великий позитивний вплив на формування якостей особистості, особливо у дитячому віці. Безпосередньому вдосконаленню засобами мистецтва підпорядковується уява, як засіб образно-чуттєвого відображення оточуючої дійсності й духовної сфери особистості, а також почуття як основа ціннісно орієнтаційної діяльності.

Важливо враховувати, що набагато більшого значення набуває не безпосередній, а опосередкований вплив мистецтва на особистість. Основною цінністю мистецтва є його вплив: на мислення людини як інструмент пізнавальної діяльності; на комунікативні якості як засіб духовного й ділового спілкування; та на творчі здібності як основний засіб самореалізації.

Література

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 272 с.
2. Кудря О. В., Кісь А. В. Класик решетилівського килимарства Леонід Самійлович Товстуха: поєднання нових шляхів і народних традицій // Ukrainian professional education = Українська професійна освіта: науковий журнал. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2020. Вип. 8. – С. 72-78. <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17934>
3. Духанин К.П., Егороф Ф.И., Лукинов Б.П., Седов К.М., Чарнецький Я.Я. Виды изобразительного искусства.- Л.: Госучпедгиз, 1959.-273с.
4. Блахут А. Роль эстетического воспитания в развитии творческих способностей личности. Автореферат дис. канд.филос.наук.К., 1984. 21с.
5. Скурту Н.П. Искусство и картина мира. Кишинев.-М.: Знание, 1986. 86с.
6. Канцедикас А. Искусство и ремесло. К вопросу о природе народного искусства. М.: Изобр.иск., 1977.-120 с.

7. Роль духовной культуры и искусства в формировании мировоззрения личности: Сборник /Сост. А.С. Мигунов.-М.: Знание,1986.-64 с.

*Володимир Кондель,
к. техн. н., доцент,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-4851-0523*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОЄКТУВАННЯ ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ» У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

vkondel@i.ua

Легка промисловість є однією із стратегічних галузей економіки України, оскільки до 2020 року забезпечувала майже 5% бюджетних надходжень і 2,6% товарного експорту. Ринок легкої промисловості налічує понад 10 тис. підприємств, з яких на текстильну промисловість припадає понад 2,5 тис., виробництва хутра та готового одягу – понад 6 тис., шкіряного взуття та шкіри – понад 1,5 тис., що свідчить потужний виробничий потенціал галузі, здатний виробляти товари для широкого промислового призначення [1, с. 340]. При цьому в умовах ринкової економіки підтримувати попит на свою продукцію вдається лише тим підприємствам, які пропонують не просто якісні, але і оригінальні в естетичному і дизайнерському плані вироби. Саме тому надзвичайно важливим є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних на високому рівні здійснювати педагогічну діяльність у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та у виробничих умовах з підготовки конкурентоспроможних робітників, орієнтованих на виконання сучасних завдань з організації технологічних процесів в умовах навчальних та виробничих майстерень (цехів), фахівців, які володіють системою професійних якостей та ціннісних орієнтацій з широким доступом до працевлаштування у закладах освіти та підприємствах легкої промисловості [2, с. 5]. Саме тому студенти